

Eng Ko'p Ishlatiladigan Dasturlarning Ahamiyati Va Imkoniyatlari

Abdullayeva Saodat Mengbayevna

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti assistenti

Absamatova Bahoroy, Allamurodova Sevinch

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti talabalari

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy axborot texnologiyalari rivojlanayotgan bir davrda eng ko'p foydalaniladigan dasturiy ta'minot vositalarining kundalik hayotdagi, ta'lim, ishlab chiqarish va boshqaruvdagi ahamiyati hamda ularning imkoniyatlari yoritilgan. Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint), Google xizmatlari, AutoCAD, Photoshop, dasturlash muhiti (Python, Java, C++) kabi dasturlar orqali foydalanuvchilar ish samaradorligini oshirish, ma'lumotlarni tez va aniqlik bilan qayta ishlash, tahlil qilish va vizual taqdimot qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Annotatsiyada bu dasturlarni o'rganish va ulardan samarali foydalanishning foydalari, shuningdek, raqamli savodxonlikni oshirishdagi roli haqida qisqacha tahlil keltiriladi.

Kalit so'zlar. Ijtimoiy tarmoqlar, muloqot platformalari, hujjatlar yaratish, elektron jadvallar, kiberxavfsizlik, E-tijorat va moliyaviy dasturlar.

Kirish. Bugungi kunda texnologiyalar hayotimizning barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Mobil ilovalar, veb-saytlar va kompyuter dasturlari kundalik faoliyatimizni osonlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada hozirgi kunda eng ko'p ishlatiladigan dasturlar va ularning foydalanuvchilarga taqdim etayotgan imkoniyatlari haqida so'z yuritiladi.

Eng mashhur dasturlar tasnifi. Dasturlarni ishlatilish sohasiga qarab quyidagicha tasniflash mumkin:

1. Ijtimoiy tarmoqlar va muloqot platformalari:

WhatsApp: Xabar almashish, ovozli va video qo'ng'iroqlar uchun dunyo bo'ylab eng ommabop ilova.

Facebook va Instagram: Ijtimoiy tarmoq orqali bog'lanish va kontent almashish imkoniyati yaratadi.

Zoom va Microsoft Teams: Uchrashuvlar, masofaviy ta'lim va jamoaviy ishlash uchun mo'ljallangan platformalar.

2. Ish va produktivlik uchun dasturlar:

Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint): Hujjatlar yaratish, ma'lumotlarni tahlil qilish va taqdimot tayyorlashda keng qo'llaniladi.

Google Drive va Docs: Onlayn hujjatlar va fayllarni yaratish, saqlash va ulashish imkonini beradi.

Notion va Trello: Loyihalarni boshqarish va tashkil qilish uchun qulay vositalar.

3. Ko'ngilochar dasturlar:

YouTube: Video kontent ko'rish va almashish uchun dunyodagi eng mashhur platforma.

Netflix va Spotify: Filmlar, seriallar va musiqa tinglash uchun xizmat ko'rsatuvchi ilovalar.

TikTok: Qisqa video kontent yaratish va ko'rish imkoniyatini taqdim etadi.

4. E-tijorat va moliyaviy dasturlar:

Amazon va AliExpress: Onlayn xarid qilish uchun eng yirik platformalar.

PayPal va Stripe: Xavfsiz to'lov tizimlari.

Mint va YNAB: Shaxsiy moliyani boshqarish uchun ilovalar.

5. Texnik va dasturchilar uchun dasturlar:

Visual Studio Code va IntelliJ IDEA: Dasturchilar uchun eng ommabop muhitlar.

GitHub va GitLab: Kodni boshqarish va jamoaviy dasturlash vositalari.

Figma va Adobe XD: Dizaynerlar uchun loyihalash va prototiplash platformalari.

Hozirgi kunda keng qo'llaniladigan bunday dasturlar quyidagi jihatlari bilan ajralib turadi:

1. Ko'p platformali moslashuvchanlik: Mobil, veb va kompyuter muhitida ishlay oladi.

2. Interaktiv va qulay interfeys: Foydalanuvchilar uchun sodda va intuitiv ishlash imkoniyati.

3. Ko'p funktsionallik: Bir vaqtning o'zida bir nechta muammoni hal qilish imkonini beradi.

4. Bulutli texnologiyalar: Fayllarni saqlash va ulashishda xavfsizlikni ta'minlaydi.

Dasturlar rivojlanishining asosiy yo'nalishlari:

Sun'iy intellekt integratsiyasi: Google Assistant va Siri kabi dasturlar foydalanuvchilarning kundalik ehtiyojlariga moslashadi. Sun'iy intellekt (SI) integratsiyasi – bu sun'iy intellekt texnologiyalarini turli sohalarga (masalan, ta'lim, tibbiyot, sanoat, transport va boshqalar) qo'shish, ya'ni ularni ishlash jarayoniga kiritish demakdir. Boshqacha aytganda, sun'iy intellekt yordamida kompyuter yoki dastur odam kabi fikrlaydi, o'rganadi va qaror qabul qiladi. Masalan, ovozni tanish, suratlardan yuzni aniqlash, avtomatik tarjima, suhbatbotlar, tahlil qilish yoki prognoz qilish funksiyalari – bularning barchasi sun'iy intellekt integratsiyasiga misoldir.

Kiberxavfsizlikning kuchayishi: Zamonaviy dasturlar foydalanuvchi ma'lumotlarini himoya qilishga katta e'tibor qaratmoqda. Kiberxavfsizlikning kuchayishi – bu internet va kompyuter tarmoqlarida ma'lumotlarni himoya qilish choralarining yanada kuchaytirilishi demakdir. Hozirgi kunda odamlar va tashkilotlar ko'plab shaxsiy va maxfiy ma'lumotlarni onlayn saqlaydi. Bu ma'lumotlarni himoya qilish uchun kuchliroq xavfsizlik tizimlariga ehtiyoj ortib bormoqda. Hozirgi kunda turli xavfli hujumlar ko'paymoqda, natijada xakerlar bank hisoblari, shaxsiy fayllar yoki tashkilot ma'lumotlarini o'g'irlashga urinmoqdalar. Raqamli xizmatlarning kengayishi ko'proq foydalanuvchilarning internet orqali ish bajarishi, to'lov qilishi, hujjatlar yuborishi bilan bog'liq.

Interaktiv tajribalar: Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalari ilovalarga yangi imkoniyatlar qo'shmoqda.

Virtual haqiqat (Virtual Reality – VR) — bu kompyuter yordamida yaratilgan sun'iy muhit bo'lib, foydalanuvchi o'zini real dunyodagidek his qilishi uchun maxsus qurilmalar orqali ko'rsatiladi. Bu texnologiya insonni haqiqiy hayotdan uzib, uni butunlay boshqa bir sun'iy dunyoga olib kiradi.

Virtual haqiqatning asosiy xususiyatlari: virtual haqiqat ko'zoynak (shlema) orqali ko'rsatiladi, ovozlar – haqiqiydek tovushlar eshittiriladi, harakat datchiklari – qo'l va tana harakatlariga javob beradi, 360° ko'rish – foydalanuvchi atrofqa qaragandek bo'ladi. Virtual haqiqatning qo'llanish sohalari quyidagicha:

O'yinlar – foydalanuvchi o'yin ichiga "kirib" o'ynaydi;

Tibbiyot – jarrohlik amaliyotlarini mashq qilish;

Aviatsiya – uchuvchilar trenajyor mashg'ulotlari;

Ta'lim – tarixiy joylarga "sayohat", laboratoriya ishlarini virtual bajarish;

Arxitektura – loyihalarni oldindan "ko'rib chiqish".

Xulosa. Hozirgi kunda ishlatiladigan dasturlar turli sohalarda samaradorlikni oshirish va hayotni qulaylashtirishda katta rol o'ynaydi. Ularning keng qo'llanilishi texnologik rivojlanishning uzluksiz davom etayotganligidan dalolat beradi. Kelgusida bu dasturlar yanada rivojlanib, yangi imkoniyatlarni taqdim etishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva S.M. “O‘quvchilarning axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirish”. Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari ilmiy-nazariy jurnali 2022. 2
2. Abdullayeva S.M. “5-6-sinf o‘quvchilarining axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasining ayrim jihatlari”. Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari ilmiy-nazariy jurnali 2022.3
3. Abdullayeva S.M. “Ta’lim texnologiyasini yangilash - zamon talabi”. Pedagogika, 2023, 4-son.
4. Abdullayeva S.M. O‘quv faoliyatida axborot texnologiyalaridan foydalanish. Лучшие интеллектуальные исследование международный научный электронный журнал, ЧАСТЬ-9 ТОМ-2, Ноябрь - 2023 год
5. Azizxo‘jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedmahorat. T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2003 – 176 b
6. Abduqodirov A.A., Pardayev A.X. Masofali o‘qitish nazariyasi va amaliyoti. – T.: Fan, 2009.145 b.